LAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Asia: U 29/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaisista säännöistä (datasäädös)

Electronic Frontier Finland - Effi ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi tässä tärkeässä asiassa. Effi on vuonna 2001 perustettu kansalais- ja asiantuntijajärjestö, joka puolustaa perus- ja ihmisoikeuksia digitaalisessa toimintaympäristössä.

Datasäädöksen perusta on hyvin kannatettava. Säädöksen tavoitteena on että erilaiset käyttäjällä olisi oikeus päästä käsiksi erilaisten laitteiden niiden käytön aikana keräämiin tietoihin. Käyttäjälle on hyvin arvokasta saada pääsy laitteidensa keräämään tietoon koska usein kerätty tieto on laitteen käytön syy ja toiseksi laitteen tekninen käyttö, esimerkiksi sen huoltaminen edellyttää tätä tietoa.

Erityisenä sääntelyn kohteena on esineiden Internet, englanniksi Internet of Things (IoT).

Soveltamisala rajataan 2 Artiklan kohdan 2) mukaisesti määritelmän tuotteen määritelmän kautta yksinomaan tapauksiin, joissa on jokin fyysinen laite tai esine joka kerää tietoa. On ymmärrettävää että on haluttu keskittyä nimenomaan laitteisiin joiden tiedonkeruusta niiden käyttäjät eivät ole tietoisia. Ilmeisesti tästä syystä muun muassa tietokoneet ja älypuhelimet on rajattu resitaalissa 15 soveltamisalan ulkopuolelle.

Jo nyt käytännössä on kuitenkin tapauksia, joissa täsmälleen sama tiedonkeruu voidaan tehdä joko asetuksen tarkoittamalla erillisellä, tarkoitukseen valmistetulla laitteella tai älypuhelimeen tai tietokoneeseen asennettavalla ohjelmistolla. Se että säädös koskisi vain laitteilla toteutettavaa mallia saattaa olla ongelmallinen erityisesti tapauksissa joissa kokonaispalvelu sisältää sekä laitteen itsensä että sen käyttämiseksi älypuhelimeen tai vastaavaan asennetun, laitteen käyttämiseen tarkoitetun ohjelmiston keräämää tietoa. Tästä syystä datasäädöstä olisi syytä tarkentaa ainakin niiltä osin että tietoja datan haltijalle kerättäessä olisi velvoite myös tallentaa datan lähde jotta olisi selvää onko data peräisin säädöksen tarkoittamasta laitteesta vai ei.

Säädös voisi ottaa myös selvemmin kantaa siihen mikä on laitteen omistajan ja käyttäjän oikeus hyödyntää säädöksen nojalla saamaansa tietoa. On helppo nähdä että erityisesti EU:n ulkopuoliset laitteiden valmistajat ovat taipuvaisia

ajattelemaan että laitteiden keräämä data on lähtökohtaisesti valmistajan omaisuutta ja hyödynnettävissä. Säädöksen tulisi selkeämmin tuoda esiin laitteen käyttäjän oikeudet myös hyödyntää laitteiden keräämää dataa mahdollisimman vapaasti.

Elias Aarnio
varapuheenjohtaja
Electronic Frontier Finland – Effi ry